



## LANGUAGE TEACHING AND LEARNING WORKSHOP

DİL ÖĞRETİMİ VE  
ÖĞRENİMİ ÇALIŞTAYI

19—20 Ekim 2018 Ankara

---

## FARŞA MASASI RAPORU

---







Kurucu Anlaşması 1998 yılında Kazakistan'ın Almatı kentinde sekiz ülke tarafından imzalanan Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Eğitim Enstitüsü (EİTEE), üye devletler arasında eğitim işbirliğini teşvik etmek ve akademik ve eğitim faaliyetlerini güçlendirmek için çalışan, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın özerk, uzmanlaşmış bir kurumudur. EİTEE, üye devletlerin eğitim yoluyla kalkınma hedeflerine ulaşmalarını desteklemek amacıyla düzenli olarak eğitimin her seviyesiyle ilgili toplantılar, sempozyumlar, eğitimler ve seminerler düzenlenmekte, politika önerileri geliştirmekte ve akademik araştırmalar yayınlamaktadır.

**Editör**

Gonca Biltekin

**Yardımcı Editörler**

Esra Alkan

**Redaksiyon**

Ayşenur Hacıoğlu

**Tasarım**

MG İletişim Stratejileri Ajansı

**Yönetim Yeri**

Mustafa Kemal Mahallesi, Tepe Prime C Blok No: 88  
Çankaya, Ankara 06510

**Telefon** +90 (312) 666 16 09

**E-mail** registry@eieco.org

**Genel Ağ Sayfası** <http://eieco.org/>

**Baskı:** Özel Ofset Basın Yayın Matbaa Reklam

**Baskı Yeri ve Tarihi** Ankara, 2021

**ISBN:** 978-605-70155-6-3



## Katılımcılar

Prof. Dr. Veyis Değirmençay - *Atatürk Üniversitesi*

Prof. Dr. Yusuf Öz - *Kırıkkale Üniversitesi*

Prof. Dr. Ali Temizel - *Selçuk Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Kopuz Çetinkaya - *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

Arş. Gör. Dr. Ümit Gedik - *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi*

Dr. Emre Gürbüz - *Selçuk Üniversitesi*

Dr. Aysultan Hayri Odabaş

Şahruz Akatabay - *Ankara Üniversitesi*

Gökhan Çetinkaya - *Kırıkkale Üniversitesi*

Ehsanullah Farzan - *Sakarya Üniversitesi*

Samaneh Kamyab - *Allameh Tabataba'i Üniversitesi*

Fatemeh Mohebbi

Yakup Rahimi

Moslem Rezaeamaleh - *Gazi Üniversitesi*

Najebullah Shams Saleh

Ferzat Sametli - *TRT*

Sayora Yatimova - *Tacikistan Türkiye Büyükelçiliği*



## ÖNSÖZ

Bugün, 6 milyar insan tarafından konuşulan 6000 ile 7000 civarında dil vardır. Dünya nüfusunun yarısı da bugün ya çift dilli ya da çok dillidir. Dilsel beceriler, küreselleşmenin de etkisiyle giderek birbirine bağlanan dünyamızda bireyler için önemli ekonomik kazanımlar getirmektedir. Siyasi ve diplomatik alanda üye ülkelerin karşılaştığı zorluklar da ancak birbirinin dilini iyi bilen, bu dille beraber diğer kültürleri ve o milletlerin zihinsel süreçlerini özümsemiş, iyi yetişmiş bireylerin yardımıyla aşılabılır.

Ludwig Wittgenstein'in dediği gibi "Dilimizin sınırları, dünyamızın sınırları" ise dil öğrenimi ve öğretiminin, başka kültürlerle açık olmak, esnek düşünebilmek, olay ve olgulara farklı perspektiflerden bakabilmek, yaşama içgüdü-sü kadar paylaşma içgüdü-sünü de besleyebilmek gibi erdemlerin temelinde yattığını söyleyebiliriz. EİT bölgesinde konuşulan ve içerisinde köklü edebiyat, tarih, kültür sanat ve medeniyet öğeleri barındıran diller her ne kadar farklı özelliklere sahip olsalar da aile bireyleri gibi bağlı ve birbirlerini birçok yolla etkileyebilme gücüne sahiptir.

EİT bölgesinde konuşulan dillerden biri olan Farsça, başta İran, Afganistan, Tacikistan ve diğer Orta Asya ülkeleri olmak üzere Avrasya ve Ortadoğu'da 100 milyondan fazla kişinin konuştuğu, köklü bir kültür ve diplomasi dilidir. Fransızca veya İngilizce'den çok önce uluslararası dil Farsça idi. Bugün İran, Afganistan ve Tacikistan'ın resmi dili olan Farsça, günümüzde de dünyayı şekillendiren olayları takip etmek ve anlamak isteyenlerin öğrenmesi gereken bir dil olarak karşımıza çıkmaktadır. Hint-Avrupa dilleriyle akrabalığı olan Farsça, İngilizce konuşanlar için öğrenmesi en kolay Orta Doğu dili olmanın yanı sıra, diplomasi, uluslararası ticaret veya eğitim alanlarında bir kariyer edinmek isteyenler için cazip bir seçenektir. Türkçe, Arapça, Urdu dili ve Hintçe gibi dillerle etkileşen Fars dili, mimarlık, müzik, edebiyat ve resim gibi alanlarda gerek ortaçağ Fars kültürünün gerekse canlı ve modern İran kültürünün de anahtarıdır.

Bu anlayıştan yola çıkarak ortak bir gönül diline her zamankinden daha çok ihtiyacımız olduğu günümüz dünyasında, EİTEE'nin EİT üyesi ülke vatandaşlarının birbirlerinin dillerini daha etkin ve yaygın bir biçimde öğrenmesi ve öğretmesi hedefiyle düzenlediği bu uluslararası çalıştayın sonuçlarını birer rapor dizisi olarak yayımlamaya karar verdik. Farsça masasında tartışılan sorunlar ve önerilen yeni model ve teknikleri, karar alıcıların, politika yapıcılarının ve uygulayıcılarının, kurum yöneticilerinin, eğitimcilerin ve öğrencilerin değerlendirmelerine sunmaktan gurur duyuyoruz.

**Prof. M. Akif Kireççi**

*Başkan*

EİTEE





LANGUAGE TEACHING AND  
LEARNING WORKSHOP

DİL ÖĞRETİMİ VE  
ÖĞRENİMİ ÇALIŞTAYI



## İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ .....	7
İÇİNDEKİLER.....	9
GİRİŞ .....	11
DİL ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR .....	14
a. Öğrencilerin Motivasyon Sorunu .....	15
b. Müfredata İlişkin Sorunlar .....	16
c. Öğretim Elemanı Yetiştirilmesine İlişkin Sorunlar.....	17
d. Materyal Eksikliği ve Geliştirilmesi Sorunu.....	20
DİL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ .....	21
a. Dilbilgisi Çeviri Yöntemi .....	21
b. İletişimsel Yöntem .....	24
ÖNERİLER .....	26
a. Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinin Desteklenmesine Yönelik Öneriler.....	26
b. Öğrencilerin Motivasyon Sorununu Aşmak için Öneriler.....	29
c. Ders Kaynakları ve Materyal Geliştirilmesine İlişkin Öneriler .....	31
d. Öğretim Elemanı Yetiştirmeye Yönelik Öneriler .....	33
e. Müfredata İlişkin Öneriler.....	35
f. Dil Öğretim Yöntemlerine İlişkin Öneriler.....	36
g. Dijital Teknolojilerin Kullanımına İlişkin Öneriler.....	38



## LANGUAGE TEACHING AND LEARNING WORKSHOP

DİL ÖĞRETİMİ VE  
ÖĞRENİMİ ÇALIŞTAYI

## GİRİŞ

Bu rapor, EİT Eğitim Enstitüsü'nün (EİTEE) Türk Dil Kurumu (TDK) iş birliğinde 19-20 Ekim 2018 tarihlerinde Ankara'da düzenlemiş olduğu Dil Öğretimi ve Öğrenimi Çalıştayı'nın sonuçlarını paylaşmak için hazırlanmıştır. Çalıştay, EİT Üyesi Devletlerin (Afganistan, Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgız Cumhuriyeti, Pakistan, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan ve Özbekistan) dillerini öğretme ve öğrenme konusundaki tematik tartışmaya katkıda bulunmak için çok çeşitli paydaşları bir araya getirmeyi amaçlamıştır. Çalıştayı hedefleri;

- Dil Öğretimi ve Öğrenimi alanındaki gelişmeleri, güncel zorlukları ve konuları tartışmak,
- En iyi uygulamalar ve yöntemler hakkında farkındalığı artırmak,
- Katılımcılar arasında diyalog başlatmak

olarak özetlenebilir.

Çalıştaya akademisyenler, dilbilimciler, uygulayıcılar (dil öğretmenleri / öğrencileri) ve Dil Öğretimi ve Öğrenimi konusunda deneyimi olan veya bu konuya ilgi duyan dil uzmanlarından oluşan seksenin üzerinde katılımcı davet edilmiştir. Katılımcılar oturumlara yazılı ve sözlü olarak aktif katkıda bulunmuş ve dil öğretim materyallerini gündem kapsamında paylaşmışlardır. Tartışılan temalar aşağıdakileri içermekle birlikte bunlarla sınırlı değildir:

- Türkiye Türkçesi, Urdu Dili, Farsça, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça, Kırgızca, Türkmen Türkçesi ve Özbek Türkçesi dillerinin öğretimindeki zorluklar,
- Dil öğretimi ve öğreniminde yeni anlayışlar,
- Öğretmenlerin öğrenimi,
- Dil öğreniminde kaliteyi sağlamak,
- Dil öğrenimde yaratıcılık ve eleştirel düşünme,



- Dil öğretimi ve öğrenmesinde etkili yöntemler,
- Dijital çağda dil öğretimi ve öğrenimi,
- Dil öğretimine ilerici yaklaşımlar.

Farsçanın öğretimi ile ilgili masada, Farsça öğreten ya da Farsçayı yoğun olarak kullanan katılımcılar, Farsça öğretilen üniversite bölümleri ve özel kurumlardaki dil öğretim uygulamalarını ve tecrübelerini paylaşmışlardır. Çalıştayda Farsçanın öğretimine dair yapılan etraflı tartışma ve değerlendirmeler sonucunda Farsça öğretimi ile ilgili şu sorunlar ve konular öne çıkmıştır: bölüme gelen öğrencilerin dil öğrenme motivasyonlarında ve akademik altyapılarındaki eksiklikler, müfredata ilişkin sorunlar, öğretim elemanı sayıları ve yeterliliklerinde karşılaşılan sıkıntılar, ders materyali geliştirme eksikliği, yaygın geleneksel öğretim yöntemlerine dair problemler ve yeni öğretim yöntemlerinin kullanılması. Katılımcılar ayrı başlıklar altında tespit edilen bu sorunlara yönelik somut uygulama ve politika önerilerini tartışarak ortaya koymuşlardır.





LANGUAGE TEACHING AND  
LEARNING WORKSHOP

DİL ÖĞRETİMİ VE  
ÖĞRENİMİ ÇALIŞTAYI



## DİL ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Tarih boyunca Farsça ve Türkçe, Gazneliler, Selçuklular, Anadolu Selçukluları, Osmanlılar gibi pek çok toplum tarafından beraberce kullanılmış ve birbirlerini etkilemiştir. Bu coğrafyada kurulmuş uygarlıklar ve yaşamış toplulukların pek çoğu, tarihi metinlerinde ve diğer kaynaklarında Farsçayı sıklıkla kullanmışlardır. Anadolu Selçuklu Devleti döneminde yazılmış eserlerin önemli bir bölümü Farsçadır. Osmanlı Devleti döneminde kullanılan Türkçede de çok sayıda Farsça kelime bulmak mümkündür. Türkçenin yanında Arapçayı ve Farsçayı da kullanan Türkler, günlük yaşamın, sanatın, yönetimin ve bilimin farklı alanlarında bu dillerden faydalanmışlardır.

*Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşamış toplulukların önemli bir bölümünün tarihi kaynakları ve edebiyatı Farsça yazılmıştır.*

Yalnızca Türkiye’de değil, genel olarak Ekonomik İşbirliği Teşkilatı bölgesinde tarih, kültür ve dil alanında çalışan araştırmacıların Farsça öğrenmeleri, birincil kaynak metinlerin okunup yorumlanabilmesi ve böylelikle hem Türkiye’de hem de bölgede tarih araştırmalarının gelişmesi için oldukça önemlidir. Tarihsel metinleri de çevirirken metinde geçen veya metnin oluşturulduğu ya da yazıya geçirildiği dönemdeki tarihî olaylara, olgulara ve isimlere bir tarihçi gibi vakıf olunması gerekir. Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde verilen kapsamlı eğitim bu nedenlerle önemlidir.

Türkiye’de altı üniversitede Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü, bir üniversitede de Fars Dili Mütercim-Tercümanlık Bölümü bulunmaktadır. Fars Dili ve Edebiyatı Bölümleri bu tarihsel ve kültürel bilinçle ve bir planlama doğrultusunda açılmalı ve yürütülmeli, bu bölümlerin öğretim kadrosu ve müfredatı öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre yapılandırılmalıdır.

Raporun bu kısmında Çalıştay’da katılımcıların tartıştığı ve bu bölümlerde dil öğretimi önündeki engellerden öğreticilerin en sıklıkla karşılaştığı sorunlara değinilmiştir.



## a. Öğrencilerin Motivasyon Sorunu

Türkiye’de Farsçaya yönelik ilginin yüksek olması, tarihsel ve kültürel ortaklıklar nedeniyle beklenen bir durumsa da Türkiye’de Farsça eğitimi verilen bölümlere yerleşen öğrencilerin puanları oldukça düşük olup pek çok öğrenci ancak sınır puanlarla bu bölümlerde eğitime hak kazanmaktadır.

Gelen öğrenciler, çoğu zaman asıl istedikleri bölümü kazanamamış, sadece herhangi bir alanda üniversite okumak amacıyla bölüme kayıt yaptıran öğrencilerdir. Bölümlere gelen öğrencilerin üçte biri zamanla dersleri bırakmakta, bu nedenle bölümdeki öğrenci sayısı gittikçe azalmaktadır. Tüm üniversitelerde yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısında geçen yıllara göre büyük oranda düşüşler görülmektedir. Bu bölümleri geçtiğimiz yıllarda daha çok civar illerde ve bölgede yaşayan öğrenciler tercih ederken son yıllarda ülkenin tamamından öğrenciler bu bölümlere gelmektedir.

Öğrenciler, Farsça öğrenmeyi seçme nedenleri olarak Farsçanın şiir dili olmasını sık sık öne sürmektedirler. Hâlbuki bütün dillerde şiir vardır ve tüm dillerin şiirsel durumu güzeldir. Öğrenciler Fars diliyle ilgili bu naif algı nedeniyle bölüme başladıklarında genellikle hayal kırıklığı yaşamaktadırlar.

Bölüme düşük puanla yerleşen öğrencilerin ana dil yetkinlikleri çoğu zaman istenenin altındadır. Gelen öğrenci anadilinde dahi kendisini ifade edememekte, Türkçe konuşup yazmakta zorlanmaktadır. Bu eksiklikler nedeniyle öğrencilere Farsça öğretmek zorlaşmaktadır.

Bölüme gelen öğrenciler, Fars dili ve kültürü hakkında da çok az düzeyde bilgi sahibidir. Öğrenciler utangaç ve içine kapanıklardır. Öğrenciler, hata yapmaktan çok korktukları için dil öğrenmeleri yavaş ve güvensiz olmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerle çoğu zaman birer anne-baba gibi ilgilenmek, motivasyonlarını yükseltecek şekilde danışmanlık ve mentorluk yapmak gerekebilmektedir.

*Öğrenciler, Farsça öğrenmeyi seçme nedenleri olarak Farsçanın şiir dili olmasını sık sık öne sürmektedirler.*



*Öğrencilerin  
motivasyon eksikliği  
dil öğretiminde  
önemli bir sorun  
olarak karşımıza  
çıkılmaktadır.*

Öğrencilerin motivasyon eksikliği, bölümlerin Fars dili ve kültürü ile ilgili etkinliklerine yeterince ilgi ve katılım göstermemelerine, sunulan değişim programlarına katılma konusunda çekimser olmalarına ve Türkiye’deki İranlı öğrencilerle etkileşim kurabilecekleri platformlara dâhil olmaktan uzak durmalarına neden olduğundan dil öğretiminde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

## **b. Müfredata İlişkin Sorunlar**

Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerine gelen öğrencilerin çoğu Farsça alfabeyi bilmediği için dil öğretiminde yapılacak işlerin başında alfabe öğretimi gelmektedir. Bir hazırlık sınıfının bulunmadığı edebiyat bölümlerinde alfabeyi bilmeyen öğrencilerin alfabeyi öğrenmeleri uzun sürebilmekte ve öğrenciler alfabeyi öğrenip belli bir aşamaya geldikten sonra dil öğretimine geçilmektedir. Bu sürenin uzunluğu nedeniyle de dil öğretiminin diğer aşamaları sekteye uğramaktadır.

Kırıkkale Üniversitesi Fars Dili Mütercim-Tercümanlık bölümünde ise Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden farklı olarak hazırlık sınıfı uygulaması vardır. Bölüme gelen öğrenciler, kayıt olduktan hemen sonra yeterlilik sınavına alınırlar. Öğrenci, eğer yeterlilik sınavında yetmiş puan alarak başarılı olamazsa hazırlık programına zorunlu olarak kayıt yapılmaktadır. Hazırlık programı da A ve B kuru olmak üzere iki aşamalıdır ve iki yarıyıldan oluşmaktadır. Bir yarıyıl A kuruna gelen öğrenciler dönem sonunda ve dönem içinde yapılan kısa sınavlarla yetmiş puana eriştiklerinde B kuruna geçebilmekte, B kurunda da yine yetmiş puana eriştiklerinde birinci sınıfa başlayabilmektedirler. İki sene boyunca hazırlık kurlarını tamamlayamayan öğrencinin bölümle ilişkisi kesilmektedir. Dolayısıyla bölüme başlayan öğrenciler dil öğretimi açısından en azından orta seviyeye ulaşmış olmaktadır.

Hazırlık sınıfında haftada yirmi iki saat ders işlenmektedir. Dil bilgisine ayrılan altı saatlik kısımda öğrencilere alfabe ve giriş ko-





nuşmaları anlatılmakta, sekiz saat ise konuşma dersi verilmektedir. Konuşma derslerinde dilbilgisinde öğretilen konular yavaş yavaş basit cümlelerle işlenmeye başlanmaktadır. Yazı ve imlâ derslerinde ise öğrencilere hem dinleme hem dinlediğini yazma hem de güzel yazı yazma becerileri kazandırılmaktadır. Bu şekilde alfabe ya da temel dil bilgisi edinmiş olan öğrenciler birinci sınıfa orta düzeyde başladıklarından mezun olduklarında belli bir düzeydeki dil becerisiyle donanmış olabilmektedirler.

Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerindeki mevcut dersler ve müfredat incelendiğinde yabancı dil öğretimi açısından verimli olmadığı gözlemlenebilmektedir. Alfabe ve dil öğrenimi uzun sürdüğü için edebiyat alanına da fazla yönelmek mümkün olmamaktadır. Ancak üçüncü ve dördüncü sınıftan itibaren edebiyat konuları, aruz bilgileri gibi dersler ile İran edebiyat tarihî dersleri öğretilmektedir. Daha belirli alanlarda uzmanlık geliştirebilmeleri için müfredatta yeterli yer bulunmadığından bu bölümlerde de hazırlık sınıfı uygulaması yapılması gereklidir. Hazırlık sınıfı getirildiğinde öğrencilere ilgileri ve seçimlerine bağlı olarak spor, hukuk, ticaret, siyaset gibi alanlarda dersler alarak uzmanlık geliştirebilmeleri için imkân verilebilir.

*Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerindeki alfabe ve dil öğrenimi uzun sürdüğü için edebiyat alanına da fazla yönelmek mümkün olmamaktadır.*

### c. Öğretim Elemanı Yetiştirilmesine İlişkin Sorunlar

Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden mezun öğrencilerin Fars dili öğretmenliği yapabilmeleri için gereken pedagojik formasyon eğitimi almalarına izin verilmemektedir. Formasyon alamayan öğrenciler, mezun olduktan sonra öğretmenlik yapma şansları olmadığı ve iş olanakları az olduğu için araştırma görevlisi ya da akademisyenliğe yönelmektedirler. Bu yönelme bir yanda akademik kadrolarda baskı yaratırken diğer yanda dil öğretim elemanlarının yetiştirilmesinde de eksikliklere neden olmaktadır.



*Yüksek lisansa öğrenci alımlarında dil beceri ve yeterliliklerin yüz yüze mülakatla test edilmesi gerekir.*

Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerinde yoğun dil öğretimini ve hazırlık sınıfları oluşturulabilmesinin önündeki önemli engellerden biri de bu alanda yetişmiş insan gücünün verimli kullanılamamasıdır. Türkiye’de Fars Dili ve Edebiyatı alanında doktora eğitimi tamamlamış olduğu halde mevcut Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde ya da Farsça Mütercim-Tercümanlık bölümünde görev almayan çok sayıda profesör, doçent ve doktor olduğu görülmektedir. İstanbul Medeniyet Üniversitesi’nde bir profesör, bir doktor öğretim üyesi ve iki araştırma görevlisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’nde bir doktor öğretim üyesi ve üç araştırma görevlisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nde bir doktor öğretim üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nde bir doktor öğretim üyesi ve bir araştırma görevlisi, Dicle Üniversitesi’nde bir öğretim görevlisi ve iki araştırma görevlisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi’nde iki araştırma görevlisi ve Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi’nde üç araştırma görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde bir doktor öğretim üyesi ve iki araştırma görevlisi, Ardahan Üniversitesi’nde ise bir öğretim görevlisi ve bir de araştırma görevlisi bulunmaktadır. Buralarda Doğu Dilleri ve Edebiyatları ya da başka adlar altındaki bölümlerde kadrolu çalışan araştırmacılar bu bölümler öğrenci almadığı için hali hazırda herhangi bir eğitim öğretim faaliyeti de bulunmamaktadırlar.

Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri mezun olduktan sonra akademik bir işe girmek istediklerinde onlardan Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavına (ALES) girerek belirli bir puan almaları beklenmektedir. Öğrencilerin yüksek lisans eğitimi alıp almayacağına ya da araştırma görevlisi olarak atanıp atanamayacaklarında büyük oranda belirleyici olan bu sınav genel bir yeterlilik sınavı olup, Fars dili alanındaki yeterliliği ölçmemektedir. Bu kadrolara ve yüksek lisansa öğrenci alımlarında dil beceri ve yeterliliklerin yüz yüze mülakatla test edilmesi gerekir. Ancak o zaman bu öğrencilerin alandaki yeterlilikleri anlaşılmış ve yetenekleri daha verimli bir şekilde kullanılmış olacaktır.

Fars Dili ve Edebiyatı alanında doktorasını bitirmiş kişiler dil ve edebiyat uzmanı olarak yetişmektedir. Mütercim-Tercümanlık bö-



lümlelerinde ya da edebiyat bölümlerinde dil öğreticisi olarak görev alıyor olsalar dahi dil öğretim yöntemleri ile ilgili akademik herhangi bir ders almadan bu görevi sürdürmek zorunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla bu bölümlerde dil öğretimine dair akademik bir eğitim almamış öğretim elemanlarının dil öğretimi yapması beklenmektedir. Öğreticiler, ancak kendi kişisel gayretleri ve özel araştırmaları neticesinde konuşma, dinleme gibi alanlarda nasıl öğretim yapacaklarını öğrenmektedirler.

Dil öğretim elemanlarının başlıca uzmanlığı ve görevi, dili öğretmek olmalıdır. Araştırma yapıp makale yazan, dil ve edebiyatın çeşitli konularında uzman akademisyenlerden dil öğretme görevi yapmaları beklenmemelidir. Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde, bir yandan öğrencilere Fars dili öğretmeye çalışan akademisyenler diğer yandan araştırma yapmakta, kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili dersler vermekte ve başka idari görevler yerine getirmektedirler.

Bu bölümlerde okuyan öğrencilerin de araştırmacı mı, uzman mı, yoksa öğretmen mi olmak üzere eğitim almak istediği belirlenmeli, öğrencilerin eğitimi de bu tercihe göre şekillendirilmelidir. Dil öğretmeni olacaklar bu alandaki dersleri alarak öğrenci yetiştirmek üzere eğitim alırken, araştırmacı ya da uzman olarak yetişenler edebiyat, tarih, kültür alanlarında her türlü araştırmayı yapabilecek becerileri edinmelidirler. Pedagojik formasyon eğitimi verilmesinin, öğrencilerin bölüme ilgisinin artması yanında dil öğretim elemanı yetiştirilmesinde de katkısı olacaktır.

Gelen öğrencilere yönelik seviye belirleme sınavları da yapılmadığı için var olan seviyelerine göre bir eğitim de oluşturulamamaktadır. Eğitim planlamasının önemli aşamalarından biri olan seviye belirleme için hazırlıklar yapılmalı, birinci sınıfta öğrencilerin anadili ve alfabe bilgilerine yönelik tespitlerin yanı sıra ihtiyaç analizi yapılmalıdır. Öğrencilerin Farsçayı hangi amaçlarla öğrenmek ve hangi alanlarda iletirmek istediği belirlenmelidir. Buna göre oluşturulan ders ayrımları ile daha verimli ve keyifli bir dil öğretimi gerçekleştirilebilir. Böylelikle dil öğrenmenin önündeki en önemli engellerden biri olan motivasyon

*Pedagojik formasyon eğitimi verilmesinin, öğrencilerin bölüme ilgisinin artması yanında dil öğretim elemanı yetiştirilmesinde de katkısı olacaktır.*



eksikliğinin önüne geçilebilir. Kendi ilgi duydukları konular çerçevesinde dil öğrenimini alan bazı gerçekleştiren öğrencilerin dil öğrenmesi de kolaylaşacaktır.

## d. Materyal Eksikliği ve Geliştirilmesi Sorunu

*Farsça öğretiminde sıkıntılardan biri de seviyelere göre ayrılmış ve bölümlerde ortaklaşa ve standart biçimde kullanılacak materyaller bulunmamasıdır.*

En büyük sıkıntılardan biri de Farsça dil öğretiminde seviyelere göre ayrılmış ve bölümlerde ortaklaşa ve standart biçimde kullanılacak materyaller bulunmamasıdır. Ankara Üniversitesi'nde bir metin, orta düzey Farsça bilenler için B1 kurunda kullanılırken, Kırıkkale Üniversitesi'nde aynı metin A2 yani başlangıç ve başlangıçtan bir sonraki düzeydeki öğrenciler için kullanılabilir. Bu nedenle Farsça dili öğretimi yapılan bölümlerin başkanlarının ve bu bölümlerde görev alan akademisyenlerin bir araya gelerek birinci sınıftan son sınıfa kadar hangi seviyelerde hangi türden eğitim materyallerinin kullanılacağını belirlemeleri gerekmektedir. Bu program sonucunda belirlenen seviyelere uygun materyallerin geliştirilmesi için her üniversitedeki bölümlere ayrı görev verilebilir. Bu işitsel görsel materyallerin hazırlanmasında bu konuda daha tecrübeli olan İngilizce bölümü gibi bölümlerden örneklemeler alınarak Fars diline uygulanabilir.

Toplu bir müfredatın ve programın bu şekilde detaylı bir şekilde oluşturulması ve materyallerin göz önüne serilmesiyle öğrenci, ne zaman hangi dersin nasıl işleneceğini bilebilir ve verili işitsel-görsel materyallerle derse hazırlanarak gelebilir. Konuya hazırlıklı olarak gelmesi beklenen öğrenciye de çeşitli sorular yöneltilerek daha verimli bir dil öğretimi gerçekleştirilebilir.

Fars Dili Mütercim-Tercümanlık bölümünde sınıflarda dil öğretimi için gerekli bazı fiziksel imkanlar mevcuttur. Sınıflarda akıllı tahta vardır, dil laboratuvarları da oluşturulmaktadır. Bu bölümde konuşma



derslerini ve eş zamanlı çeviri derslerini dil laboratuvarında uygulamalı olarak yapabilmek temel bir hedef olarak ortaya konmuştur. Sesli materyaller de sınıflarda aktif olarak kullanılabilir. Eş zamanlı çeviri dersi dördüncü sınıf dersi olarak verilmekte ve uygulamalı olarak çeviri kabinlerinde yapılabilmektedir. Bu şekilde öğrenciler mezun olmadan önce aktif olarak eşzamanlı çeviri deneyimi kazanabilmektedirler.

## DİL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Fars Dili ve Edebiyatı ile Farsça Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde Farsça dil öğretiminin daha verimli hale getirilmesi için izlenebilecek yolların tespit edilebilmesi için öncelikle bu bölümlerde halen yaygın olarak kullanılan yöntem ve yaklaşımların ortaya konması gerekir. Raporun bu kısmında, Çalıştay'daki katılımcıların daha çok Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerinde kullanılan geleneksel dilbilgisi çeviri yöntemi ile Farsça Mütercim-Tercümanlık bölümünde tercih edilen iletişimsel yöntemlere dair yaptıkları açıklama ve yorumlardan hareketle bu yöntemlerin bir değerlendirilmesi yapılmaktadır.

### a. Dilbilgisi Çeviri Yöntemi

Türkiye'deki Farsça öğretimi ağırlıklı olarak geleneksel öğretim yöntemleri olan dil bilgisi ve çeviriye dayanmaktadır. Yani dil, dil bilgisi kuralları doğrudan öğretilip çeviri yoluyla örneklendirilerek öğretilmeye çalışılmaktadır.

Dilbilgisi çeviri yönteminde dili öğretirken geliştirilmesi hedeflenen temel beceri okuma becerisi olduğundan telaffuz, dinleme ve konuşma becerilerine çok ağırlık verilememektedir. Bu nedenle bu yöntemde öğrencinin okuma ve yazma becerisinde

---

*Dilbilgisi çeviri yönteminde dili öğretirken geliştirilmesi hedeflenen temel beceri, okuma becerisidir.*

---



ilerleme görülürken dinleme ve konuşma becerilerinde maalesef geride kalınmaktadır. Telaffuz ve dinleme konularında geri kalan öğrenci de iletişim sorunları yaşadığı için dili aktif olarak kullanmakta zorlanmaktadır. Telaffuz, dinleme ve konuşmada karşılaşılan bu sorunların yanı sıra, derslerde esasen kitabi Farsçanın öğretilmesi, bunun da İran’da günlük konuşulan Farsça ile tam uyumlu olmamasından kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Türkiye’de dili belirli bir seviyede öğrenenler dahi İran’a gittiklerinde Farsçayı günlük hayatta karşılığı olmayan tamamen kitabi bir şekilde konuşmaktadırlar. Farsçayı resmi dil kurallarıyla öğrenen öğrenciler bu şekilde kurallı şekilde konuştuklarında anadil konuşurları onları anlasalar da öğrenciler onların konuştuklarını anlamakta zorlanmakta, iletişim sıkıntısı çekebilmektedirler. Mesela Türkçede de kullanılan hâne kelimesi, Farsçada huniye yaklaşan bir biçimde telaffuz edilir. Öğrenciler, bu farkı okulda hocalardan duymadığı için İran’da sözcüğü ilk duyulduğunda sanki hiç bilmedikleri bir sözcükle karşılaşmış gibi sözlüğe başvurmak zorunda kalırlar.

*Günlük dile yeni giren kullanımlar, ifadeler ve kalıpların öğretilmesi sadece dilbilgisi çeviri yöntemiyle yapılan bir dil öğretiminde eksik kalmaktadır.*

Türkiye’deki üniversitelerde maalesef ne derslerde ne de metinlerde günlük Farsçaya yönelik bir eğitim verilmektedir. Günlük dile yeni giren kullanımlar, ifadeler ve kalıpların öğretilmesi de sadece dilbilgisi çeviri yöntemiyle yapılan bir dil öğretiminde eksik kalmaktadır. Canlı olduğu için sürekli yenilenen, yeni kelimelerin ve kullanımların girdiği Farsçaya öğrencilerin erişimi sınırlı kalmaktadır.

Farsça dilbilgisinde kimi konularda bir görüş birliği olmaması da dilbilgisi öğretim yöntemini zaman zaman açmaza sokabilmektedir. İranlı dilbilgisi uzmanları, yeni yaklaşımlar ve yeni metotların etkisiyle kimi Farsça dilbilgisi kavramsallaştırmalarını yeniden yorumlamaktadırlar. Örneğin geçmişte zamir olarak bilinen yapılar yeni gramer kitaplarında sıfat olarak nitelendirilebilmektedir. Son eki ile çıkmış bir kelimeye bileşik kelime diyebilmektedirler. Bu görüş ayrılıkları ya da yenilikler dilin öğretiminde bir engel teşkil edecek kadar ön planda tutulmamalıdır. Gramer öğretiminin amacı dili öğrenenin



ihtiyaç duyduğunda kelime üretebilme yeteneğini kazanması olmalıdır. Öğrenci metinde görmediği, sözlükte okumadığı bir kelimeyi gramer bilgisi yardımıyla üretilip anlayabilmelidir.

Öğrencilerde telaffuz ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi ise Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde ancak son yıllarda önem verilen hedefler olmuştur. Daha çok kültür, tarih ve edebiyat alanlarındaki bilgilerin geliştirilmesi hedefiyle oluşturulmuş programlar kullanılmaktaydı. Doktoralarını İran’da yapmış olmalarına rağmen pek çok akademisyen de öğrencilere konuşma becerileri ve pratik kazandırmaya öncelik vermemişlerdir. Günümüzde bu müfredatların güncel teknolojilerin de öğretimde kullanılmasına olanak verecek şekilde daha pratik uygulamalara dönük olacak şekilde iyileştirilmesi gerekmektedir. Türkçe ve Farsçada ortak olan veya Farsçadan alınan Türkçe sözcüklerin öğretilmesi öğrencinin ilgisini artıracaktır. Bir sınıf etkinliği olarak öğrenciler kısa filmler izleyebilir ve sonra anladıkları, duydukları kelimeleri tartışabilir ve daha sonra bu kelimeleri teker teker inceleyebilirler. Bir öğrenci filmi çevirirken diğer öğrenciler kulaklıklarıyla çeviriye dinleyebilir. Dil bilgisi ve çeviriye dayalı geleneksel öğretim yöntemleri, görsel ve işitsel malzemelere dayalı modern yöntemlerle değiştirilmelidir.

Günümüzde çevrimiçi çevirilerden yararlanıldığı için kimi akademisyenler, Türkçeden Farsçaya çeviri derslerinin kaldırılmasından yana görüş bildirmişlerdir. Çeviri dersleri yerine öğrencilere var olan dijital sözlükleri ve aygıtları nasıl verimli şekilde kullanabileceklerinin bilgisi verilmelidir.

---

*Gramer öğretiminin amacı dili öğrenenin ihtiyaç duyduğunda kelime üretebilme yeteneğini kazanması olmalıdır.*

---

---

*Dil bilgisi ve çeviriye dayalı geleneksel öğretim yöntemleri, görsel ve işitsel malzemelere dayalı modern yöntemlerle değiştirilmelidir.*

---



## b. İletişimsel Yöntem

*Türkiye’de dil öğretiminin diğer bir boyutu da dil öğretiminin o dilde edebiyat öğrenme amaçlı gerçekleşmesidir.*

Dünya çapında önemli dil öğretim merkezleri tarafından uygulanan iletişimci yaklaşıma göre dilin öğretimi, geleneksel, ezbere ve kalıplara dayalı yöntemlerden uzaklaşarak dil öğrenmenin asıl hedefi olan iletişim göz önüne alınarak gerçekleştirilmelidir. Bu yaklaşımda yöntem, öğrencinin her seviyede iletmek istediği bilgi ve duyguyu elinde var olan araçlarla karşıya iletmelerini teşvik etmeye dayanır. Bu nedenle metinlerin yanı sıra her türlü görsel işitsel materyal de dil öğretimine dâhil edilir. Örneğin Tahran’ı ziyaret eden bir turistin yaşadıklarının anlatıldığı bir metnin yanı sıra o metindeki çeşitli sahnelere denk gelen görsellerle iletişim desteklenebilir. Uçağın olduğu, havaalanının olduğu, taksinin olduğu, Otel Abbasi’nin olduğu ve Tahran Üniversitesi’ne dair görsel sırasıyla kullanılarak metinle uyum içinde öğrencinin kullanımına sunulur.

Türkiye’de dil öğretiminin diğer bir boyutu da dil öğretiminin o dilde edebiyat öğrenme amaçlı gerçekleşmesidir. Türkiye’de aktif olarak altı üniversitede yürütülen programların beş tanesi Fars Dili ve Edebiyatı’dır. Bu bölümlerin müfredatına bakıldığında, ders seçenekleri boyutunda üst düzeyde verilen derslerin tümünün edebiyat dersi olduğu gözlemlenir. Yani ilk iki sene içinde edinilen dil yeterliliklerinin, öğrencilere edebiyat sahasında çalışabilecek bir yetkinlik sağladığı varsayılmaktadır.

*Modern dil öğretimindeki sorunlar sıralandığında ilk akla gelen konuşma becerisidir.*

Modern dil öğretimindeki sorunlar sıralandığında ilk akla gelen konuşma becerisidir. Bunu çözmek için tüm dünyada ortaya konulan yaklaşım iletişimci yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre dinleme ve konuşma ön plandadır. Dil bilgisi ise amaç değil araçtır. Onun için iletişimci yaklaşımda birçok yöntem ortaya konulmuştur. Burada yön-





tem, dinleme ve konuşmayla başlamaktadır. Metinler varsa da hiçbir metinde öğrenciye doğrudan dil bilgisi kuralları öğretilmez, öğrencinin bu kuralları öncelikle duyarak sezmesi hedeflenir. Buna biçim odaklı öğretim denir. Metinlerde öğretilecek kuralları örnekleyen kısımlar kalın harflerle yazılır. Bu işaretleme nedeniyle öğrenci ‘Bu metinde farklı bir şey var, bugün farklı bir şey öğreneceğim’ diye düşünür. Böylece öğrenci önce sezer ama onun ne olduğuyla ilgili en ufak bir fikri yoktur. Bu metinlerde öncelikli hedef, konuşma ve dinlemeye yönelik beceri kazandırmak, daha sonra bunu öğrenciye uygulamaktır. İngiltere’de ve Amerika’da bazı üniversitelerde uzaktan erişim yöntemiyle teknoloji tabanlı olarak konuşma ve dinlemeye yönelik bir dil eğitimi verilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarında metinler ve bölümler, öğrencinin belirli becerileri geliştirmesine yönelik olarak düzenlenir. İlk bakışta sadece okuma becerisine yönelik bir etkinlikmiş gibi görünen bir metin, öğretici eğer geleneksel yaklaşımı takip ediyorsa ilk önce öğretici tarafından sınıfta okunur. Ardından öğretici, metni Türkçeye tercüme eder. Yeni öğretim yaklaşımlarında ise metni okumadan önce de öğrenciye bu metinle ilgili ön hazırlık yapılmalıdır. Yani metin üzerinde okuma dâhil herhangi bir çalışma yapmadan önce yapılabilecek üç-dört tane alt etkinlik yapılabilir. Bu alt etkinliklerin bir tanesi mesela dilbilgisi etkinliği olabilir. Diğer bir deyişle, sıklıkla şikâyetçi olunan dilbilgisi çeviri yönteminin birebir uygulandığı bir etkinlik de bu yeni yaklaşımlar içinde kullanılabilir.

Türk uzmanlar tarafından, anadili Türkçe olanlara yönelik iletişimsel yöntemle yazılmış bir ders kitabı olmadığından iyi bir etkinlik çıkartmak işi, tümüyle öğreticinin sorumluluğuna kalmıştır. Öğreticinin metne ve içeriğe dair saptamalar yaparak, ilk önce metinde kullanılacak olan kelimeleri önceden öğrenciye sezdirmesi gerekir. Derste hoca olarak Farşçayı aktif bir şekilde kullanarak bu kelimeleri işitsel olarak öğrenciye aktarabilir. Ondan sonra metin okumaya geçilebilir. Dolayısıyla dört temel dil becerisinden ilk aşamada konuşma becerisi ortaya konur.

---

*Yeni öğretim yaklaşımlarında metni okumadan önce öğrenciye bu metinle ilgili ön hazırlık yaptırılmaktadır.*

---



## ÖNERİLER

Katılımcılar Çalıştayda Farsça eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve kullanılan yöntemlerin yanı sıra dil eğitiminin iyileştirilmesi için yapılabilecek bazı uygulama ve politika önerilerinde bulunmuşlardır. Katılımcıların bu konudaki önerileri, genel olarak Farsça dil öğretiminin özel olarak ise Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerinin desteklenerek görünürlüklerinin artırılması, öğrencilerin dili öğrenmeye teşvik edilmesi, yeni ders materyallerinin geliştirilmesi, dil öğretim elemanı yetiştirilmesi, müfredatın yenilenmesi ve dil öğretiminde dijital teknolojilerin daha yaygın kullanılması olarak özetlenebilir.

### a. Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinin Desteklenmesine Yönelik Öneriler

*Dilin konuşulduğu ülkede bulunmak, seyahat kısa zamanlı da olsa dil eğitimi açısından oldukça verimli olmaktadır.*

Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerindeki dil eğitiminin daha verimli bir şekilde yapılabilmesi her şeyden önce gelen öğrencilerin kabiliyet ve ilgilerine bağlıdır. Mevcut öğrencilerin motivasyonlarını ve ilgilerini artırmak için bazı yöntemler izlenebilirse de en baştan daha ilgili ve kabiliyetli öğrencilerin bölüme çekilmesi ve bölümün profilinin üniversite tercihi yapan öğrenciler nezdinde yükseltilmesi için de bazı önlemler alınmalıdır.

Bu önlemlerden ilki, bölüme gelen öğrencilere ortak program ya da diploma yoluyla yurtdışında okuma fırsatı verilmesi olabilir. Böylece birinci ve ikinci sınıfta dile dair temel altyapıyı öğrenen öğrenciler üniversiteler arası yapılan anlaşmalar yoluyla üçüncü ve dördüncü sınıfı İran'da ya da Tacikistan'da okuyabilirler.

Dilin konuşulduğu ülkede bulunmak, seyahat kısa zamanlı da olsa dil eğitimi açısından oldukça verimli olmaktadır. Belirli programlarda



öğrenci bir sınava tabi tutularak sınavı kazanırsa o ülkeye gitmeye hak kazanabilir. Okumada, konuşmada, dilbilgisinde belirli bir seviyede olan öğrenciler yurt dışına bursla gönderilebilir. Sa'adi Foundation'ın da bu şekilde altı aylık dil bursları vardır. Bu bursla İran'a gidip eğitim alan öğrencilerin tamamı Farsça alanında çalışmakta, istihbarat, göçmenlik kurumlarında ya da dışişlerinde görev yapmaktadır. Dolayısıyla bu bölümlerin müfredatları yurtdışında belirli bir süre okumayı ya da yaşamayı zorunlu kılan bir uygulamayla desteklenirse hem daha ilgili ve kabiliyetli öğrenciler bölüme kazandırılabilir, hem de mezun olanların yeterlilikleri garanti edilebilir.

*Farsçanın da yalnız edebiyatta ve sanatta değil, bugün etkin bir şekilde her alanda kullanılan güncel ve geçerli bir dil olduğu vurgulanmalıdır.*

Farsçanın da yalnız edebiyatta ve sanatta değil, bugün etkin bir şekilde her alanda kullanılan güncel ve geçerli bir dil olduğu vurgulanmalıdır. Bir dilin öğrenilmesinin, o dilin konuşulduğu ülkelerle siyasi ve ekonomik ilişkiler kurulması ve geliştirilmesinde yaratacağı somut katkı ortaya konulmalıdır.

Öğrencileri bölümü seçmeye teşvik edecek diğer önemli konu da mezun olduktan sonra elde edebilecekleri ekonomik imkanlar ve iş olanaklarının zenginliğidir. Bunun için öğrencilerin dili ne şekilde, hangi seviyede, hangi alanlara yoğunlaşarak öğrendiklerinde nerede çalışabileceklerini açıkça görebilmeleri gerekir. Öğrenciler doğal olarak eğitimleri sonucunda belirli bir meslek ve iyi iş olanakları edinmeyi beklemektedirler. Bu dili öğrendikleri zaman hayatlarını nasıl geçindireceklerine dair güvenli yanıtlar bulabilmeleri, bölümün tercih edilebilmesi için şarttır. Bunun için de istihdam planlanmasına ihtiyaç vardır.

İstihdam planlaması eksikliğinin problemlili sonuçlarına dair bir örnek Erzurum'da Atatürk Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki akademisyenler tarafından gözlemlenmiştir. Çok sayıda İranlı ve Azeri hastanın başvurduğu Erzurum'daki Bölge Araştırma Hastanesi'nin yöneticileri, Atatürk Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerini bu hastalara rehberlik etmeleri için çalıştırmak yönünde



girişimde bulunmuşlardır. Ancak ödenek olmadığı için öğrencilere ücret verememişlerdir. Hem öğrencilere hem hastaneye hem de hastalara faydası olabilecek bu şekilde bir işbirliğinin, kaynak eksikliğinden çok plansızlık ve inisiyatif eksikliği nedeniyle gerçekleşemediği düşünülebilir. Öğrencilere verilecek ücretin önceden planlanarak bütçelendirilmesi, hayırseverler, şirketler, dernekler ya da vakıflar tarafından bağışlarla sağlanması, varlıklı hastalar tarafından karşılanması gibi seçenekler düşünülerek bu işbirliği hayata geçirilebilir. Dili iyi konuşup anlayabilirse ücretli olarak mütercimlik yapma fırsatına daha mezun olmadan sahip olabileceğine şahit olan öğrencilerin motivasyonu da yükselecektir.

Benzer sorunlar TRT, TİKA gibi kurumlardaki staj imkânları ile ilgili olarak da yaşanmaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Fonu, Göç İdaresi ya da Afganistanlılara yönelik projeler yöneten diğer kurumlardaki pozisyonlarda görev yapan Farsça Mütercim-Tercümanlık mezunları, bölümde aldıkları eğitim İran Farsçası temel alınarak konuşma odaklı olduğu için Afgan Farsçası ya da Tacik Farsçasını anlamakta zorlanabilmektedirler. Bu kurumlardaki ihtiyaç belirlenirse beş sene sonrası için istihdam bu ihtiyaçlara göre planlanabilir. Döndüklerinde istihdam edilmek üzere öğrenciler İran'a ya da Tacikistan'a gönderilebilir, eğitimleri sırasında bu lehçeleri öğrenmeleri için teşvik edilebilir ve eğitimden sonra zorunlu hizmetle göreve çağrılabilirler.

*Öğretim üyesi  
değişimleri  
sürekli hale gelirse  
üniversiteler arası  
işbirliği artar,  
öğrenciler de bu  
bağlantılar sayesinde  
yurtdışında eğitim  
fırsatı bulabilir.*

Akademisyenler için de zorunlu yurtdışı görevi getirilebilir. Bu bölümlerde görev alan ya da alacak kişilerin belirli bir süreyi İran'da, Tacikistan'da ya da güvenlik koşulları elverdiği ölçüde Afganistan'da geçirmeleri beklenebilir. Üniversitelerde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde ya da araştırma projelerinde yer almaları sözleşmelerin uzatılması için şart koşulabilir. Bu değişimler sürekli hale gelirse üniversiteler arası işbirliği artar, öğrenciler de öğretim üyelerinin bağlantıları sayesinde yurtdışında eğitim amaçlı gitme fırsatı bulabilirler.



## b. Öğrencilerin Motivasyon Sorununu Aşmak için Öneriler

Dili öğretirken daha etkileşimli ve ilginç yöntemler kullanmak, öğrencilerin dili sosyalleşerek ve bizzat konuşarak geliştirmelerini teşvik etmek faydalı olabilir. Örneğin Türkçe bilen İranlı öğrenciler ortak bir girişimin parçası olarak Farsça derslerine katılabilir, bir konuşma kulübü kurulabilir. Derslerde Türkçe ve Farsçadaki ortak kelimeler ile Farsçadan ödünç alınan Türkçe kelimelerin tanıtılması da öğrencinin dile yakınlık duymasını sağlayabilir, ilgisini artırabilir.

*Derslerde Türkçe ve Farsçadaki ortak kelimeler ile Farsçadan ödünç alınan Türkçe kelimelerin tanıtılması öğrencinin dile yakınlık duymasını sağlayabilir, ilgisini artırabilir.*

Burs ve iş olanaklarını artırmaya yönelik bir sistemle, daha fazla öğrencinin ilgisi çekilebilir, öğrenciler motive edilebilir. Bu olanaklar öğrencilerin bu bölüme isteyerek gelmeleri için etkili olacaktır.

Farsça okurken yan dal ve çift ana dal sahibi olma fırsatları yaratmak, öğrencileri bu bölümü seçmeye motive edebilir. Öte yandan, çift ana dal ya da yan dal programlarına dâhil olan Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri, dikkatlerini ve enerjilerini başka alanlara yönlterek, bu alandan başka alanlara kayma eğilimi de gösterebilmektedirler. Bu durum, zaten öğrenci ilgisi yönünden sıkıntılar yaşamakta olan bu bölümlerde görece iyi olan öğrencilerin de kaybedilmesine neden olabilmektedir.

Bölüme gelen öğrencilerdeki motivasyon eksikliğinin nedenlerinden biri de Fars dili ve kültürüne yönelik bilgisizliktir. Lise düzeyinde farklı dillerin tanıtılması, toplumun Fars dili ve kültürü ile ilgili bilgi eksikliğini gidermede etkili olabilir.

Öğrenciler, Erasmus, Farabi ve Mevlana gibi programlara katılmaya teşvik edilmeli, alana özel değişim programları ve staj fırsatları sunulmalıdır. İran'la yapılan Mevlâna Değişim Programlarına Sosyal Bilimler alanı da ilave edilmeli ve bilhassa Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü öğren-



*Lise düzeyinde farklı dillerin tanıtılması, toplumun Fars dili ve kültürü ile ilgili bilgi eksikliğini gidermede etkili olabilir.*

cilerine öncelik verilecek düzenlemeler yapılmalıdır. Türk üniversiteleri, öğrencilerin üçüncü ve dördüncü sınıfta İran'daki bir üniversitede eğitim aldıkları ve her iki üniversiteden de diploma alabilecekleri ikili diploma programları oluşturmak için İran üniversiteleriyle ortaklık kurabilir.

Başarılı ve zeki öğrencilerin burs verme yoluyla motive edilmesi ve desteklenmesi de bir başka yoldur.

Daha fazla öğrenci çekme gerekliliği duyulan fizik, kimya ve biyoloji alanlarında Yüksek Öğretim Kurulu tarafından verilen burslar, Fars Dili ve Edebiyatı bölümü için de sağlanabilir. Farsçanın bölgedeki stratejik önemi de göz önüne alınarak kaliteli, çalışkan ve verimli öğrencileri Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerine kazandırmak için üniversite tercihlerinde ilk üç tercihini bu alanda yapan öğrencilere, programa yerleştirildikten sonra da başarılarının devam etmesi koşuluyla YÖK bursu sağlanabilir. Üniversite sınavında Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü öncelikli tercih olarak yazan öğrencilere burs verilmesi daha başarılı öğrencilerin bu bölümü seçmesi için teşvik edici olacaktır.

*Öğrenciler, Erasmus, Farabi ve Mevlana gibi programlara katılmaya teşvik edilmeli, alana özel değişim programları ve staj fırsatları sunulmalıdır.*

Tercüme becerilerini geliştirmek ve mesleki olanakları tanıtmak için öğrencilere TRT, TİKA ve Anadolu Ajansı üzerinden staj imkânları sunulmalıdır. Bu kurumlara ülkedeki çeşitli Fars Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden staj için gelen öğrencilerin dil becerileri düşük seviyede olsa bile öğrenciler olabildiğince desteklenmeli ve kendilerine staj süresince seviyelerini geliştirmeye yönelik anlamlı görevler verilmelidir.

Özellikle profesyonel anlamda ihtiyaç duyulan Afgan ve Tacik lehçelerinin de bölümlerde öğretilmesine ihtiyaç vardır.

Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü pedagojik formasyon sağlamamaktadır, bu nedenle öğrencilerin sahip oldukları tek akademik yol, araştırma görevlisi veya akademisyen olmaktır. Bu durum öğrencinin bu bölüm için seçiminde de etkili olmaktadır. Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrenci-



lerine, Farsça öğretmeni olabilmeleri için pedagojik formasyon alma fırsatı sağlanabilir. Bu durumda, öğrencilerin bu bölümü tercih etmeleri sağlanabilir zira öğrencilerin Farsçadan başka dilleri tercih etmelerinin nedeni, diğer dil bölümlerinin pedagojik formasyon ve başka fırsatlar açısından daha cezbedici olmalarıdır.

### c. Ders Kaynakları ve Materyal Geliştirilmesine İlişkin Öneriler

Dil öğrenimi ve öğretiminde en büyük sorunlardan birisi materyal geliştirilmesi sorunudur. Türkiye’de alan uzmanları tarafından yazılmış, yabancı dil olarak Farsçayı öğretecek bir materyal bulunmamaktadır. Ders kitapları dil öğretimi ve öğrenimine yönelik bilimsel kitaplar değildir. Şu an hâlihazırda İran’daki Fars Dili ve Edebiyatı ya da yabancı dil olarak Farsça öğretilen kurumlarda basılan kitapların, kullanılan materyallerin tümü İran kaynaklıdır. Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerinde işitsel ve görsel yöntemlerle materyal hazırlayan birimler bulunmamakta, genellikle İran’dan gelen veya İran Kültür Merkezince modern dersler için hazırlanmış kaynaklar kullanılabilir. Bu materyallerin ve uygulamaların Türklere öğretim açısından verimli olup olmadığının incelemek ve dil-kültür ilişkisi bağlamındaki uyumlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

İşitsel görsel materyalle desteklenen metinlerin oluşturulması için alan uzmanlarının bir araya gelerek çalışmaları gerekmektedir. Eğitim biliminin en zor alanlarından biri olan materyal geliştirme için ekipler oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Görsel ve işitsel materyaller yaratırken bu alanda daha fazla birikime sahip olduklarından İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünün deneyimlerinden yararlanılabilir. İngilizcede kullanılan materyaller Farsçaya uyarlanabilir.

*Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerine, Farsça öğretmeni olabilmeleri için pedagojik formasyon alma fırsatı sağlanabilir.*

*İşitsel görsel materyalle desteklenen metinlerin oluşturulması için alan uzmanlarının bir araya gelerek çalışmaları gerekmektedir.*



En az materyal geliştirilmesi kadar önemli olan bir başka mesele ise gelişen ve yaygınlaşan teknoloji nedeniyle sayıları ve çeşitleri doğal olarak artan dijital materyallerin verimli kullanılmasıdır. Bu da çoğu zaman öğreticilerin inisiyatifi çerçevesinde ve oranında olmaktadır. Dijital kaynakları kullanmak, öğrencilerin de yönlendirmesiyle hız kazanmıştır.

Sözlü çeviri derslerinde haber klipleri ya da kültürel içerikli tartışmalar gibi programların ses kayıtları kullanılmaktadır. Öğreticiler, öğrencinin kendisinin dinleyebileceği, çözümlemesine cesaret edebileceği, belki de deneyebileceği metinleri ve ses dosyalarını okuma tonu ve seslendirme tonu gibi özellikleri de göz önünde bulundurarak tespit etmeye ve bunları kullanmaya çalışmaktadırlar. Mütercim-Tercümanlık bölümünde daha sıklıkla kullanılan bu tür dosyalar, dörder beşer dakikalık, İran devlet büyüklerinin konuşmaları şeklindedir. Bu ses dosyalarında kimi zaman spikerlerin müdahalesi ve yorumu olabilmekte, kimi zaman da konuşmacılar başka dilde konuşmaya dâhil olabilmektedir. Bu nedenle de ideal ders materyali olmaktan uzaktırlar.

*Öğretim için daha etkili bir biçimde kullanılacak ses dosyalarını oluşturmak için kitaplardan yararlanmak mümkündür.*

Öğretim için daha etkili bir biçimde kullanılacak ses dosyalarını oluşturmak için kitaplardan yararlanmak mümkündür. Paragraflara bölünen metinler, dört-beş dakikalık parçalar halinde seslendirilip öğrencinin sözlü çevirisi için kullanılabilir. Öte yandan sözlü çeviri için kitaplar kullanıldığında öğrencilerin konuya uzak olması, konunun öğrencilerin ilgisini çekmemesi gibi sorunlar da yaşanabilmektedir.

Öğrencilere bitirme tezleri safhasında sözlü çeviride kullanılacak dosyaları bulmaları ya da oluşturmalarını da içeren projeler verilerek bir materyal havuzu oluşturulabilir. Öğrenciler, böylece sonraki dönemlerde kullanılmak üzere materyal sağlayabilirler. Bu ödevlerin tümü kullanılabilir olmasa da en iyi olanları bir havuzda toplanarak tüm bölümlerin paylaşımına açılabilir. Derslerde kullanabilecek metinler ve materyaller, stüdyolarda kayıt yapılarak da oluşturulabilir. Şimdiye kadar bu amaçla oluşturulmuş, ses dosyaları da içeren kitaplar





ve bağımsız çalışmalar bulunmaktadır. Ancak bu metinler çoğunlukla klasik metinler ya da fabl tarzında hayvan hikâyeleridir. Tekdüze, klasik tarzda ve didaktik metinler olmaları nedeniyle bu kitaplar öğrencilerin ilgisini uyandırmaktan uzaktır.

## d. Öğretim Elemanı Yetiştirmeye Yönelik Öneriler

Araştırma görevlilerinin ve öğretim üyelerinin birçoğu modern anlamda Farsça ders verme yeterliliğine veya Fars dilinde yetkinliğe sahip değildir. Bunun için başta tüm öğretim üyeleri ve görevlilerinin Yabancı Dil Sınavı'ndan en az 75 puan alacak seviyede kendilerini yetiştirmeleri gerekmektedir. Bu seviyelere en kısa zamanda ulaşabilmeleri için YÖK'ün öğretim elemanlarını teşvik etmesi gerekir.

Araştırma görevlisi istihdamlarında Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında yerleşenler, dil öğretimi ve dili konuşma konusunda yeterince bilgili ve özgüvenli değildir. Araştırma görevlilerinin alımında bilim ve Farsça dil sınavlarına öncelik verilmelidir. Akademiye Fars Dili ve Edebiyatı için işe alım süreci ise ALES ile yapılmaktadır. Öğretmenlerin yeteneklerini ve üretkenliğini artırmak için işe alım süreci, öğretmen adaylarının konuşma becerilerine göre seçilebileceği bir mülakatı da içermelidir.

Her öğretim üyesinin doçent unvanını almadan önce en az 9 ay-1 yıl kadar İran'da araştırma amaçlı kalması hedeflenmelidir. Diğer dil bölümlerindeki öğretim üyelerinin de kendi dillerinin menşei olan ülkelerde aynı sürelerde bulunmaları yerinde olacaktır. Bunu uygulamak için maaş dışında ilave ödemelere ve harcırahlara gerek olmayabilir.

*Öğretmenlerin yeteneklerini ve üretkenliğini artırmak için işe alım süreci, öğretmen adaylarının konuşma becerilerine göre seçilebileceği bir mülakatı da içermelidir.*



İran’la öğretim elemanı veya üyesi değişimi konusunda yapılan birçok kültür-egitim anlaşması bulunmaktadır. Bu anlaşmaların iyi işletilmesi ve İran’dan öğretim elemanlarının Türkiye’deki Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerine iki veya üç yıllığına özlük hakları İran hükümeti tarafından ödenmek üzere görevlendirilmesi düşünülebilir. Türkiye’deki üniversiteler de anadili Farsça olan ve yabancılara Farsça öğretmenliği alanında uzman kişileri işe alabilir. Öğreticiden tam verim alınabilmesi için kimi durumlarda öğreticinin İran’dan değişim programıyla gönderilmesi yerine doğrudan üniversite tarafından işe alınması uygun olabilir.

Hâlihazırda az sayıda öğretim üyesi ile lisans, yüksek lisans ve doktora programları yürütülmekte, akademisyenler eğitim öğretimin yanı sıra kitap, makale gibi araştırmalar sürdürüp danışmanlık, raportörlük, makale ve kitap hakemlikleri yapmaktadır. Bu kadar yükü ve sorumluluğu olan ve dil öğretim alanında da uzmanlığı bulunmayan bir akademisyenin, Farsça öğretiminde faydalı olması mümkün değildir. Farsça dil öğretiminde uzmanlaşmış, pedagojik formasyonu olan öğretim görevlileri ile Fars Dili ve Edebiyatı’ndan uzmanlıkları olan araştırmacıların görev ve kadro olarak birbirinden ayrılması gerekmektedir. Sınıflarda görsel ve işitsel yöntemlerin kullanılmasıyla ilgili mevcut yetersizlikler de klasik, geleneksel yöntemlerle yetişen akademisyenlerin daha modern yöntemlerle ilgili kendilerini yetiştirme imkânı sağlanmamasından kaynaklanmaktadır. Dil öğretim görevlileri ile araştırmacılar arasında bir ayırım yapılabilirse ilk grup pratik, konuşma diline hâkim, yeni dil öğretim yöntem ve metotlarıyla donanırlarken ikincisi araştırmaya odaklanabilir.

Gerek Urduda gerek Farsçada aktif olarak bölümlerde derse giren akademisyen sayısı çok azdır. Farsça öğretim elemanı yetiştirmek için hükümet ve YÖK’ün daha cömert davranması gerekmektedir. Fars Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olan akademisyenler bu bölümü bulunmayan üniversitelerde çalışmaktadır. Benzer şekilde İran’da Farsça okuyan ve daha sonra Türkiye’de lisansüstü eğitim alan ve vatandaşlık edinmiş akademisyenler de Farsçadan farklı bölümlerde çalışmaktadır. Fars Dili ve Edebiyatı’ndan mezun olmuş ama aktif olarak bu bölümde görev almayan akademisyenler tercih usulü belirli üniversitelere dağı-



tılabilir. Bu yapılırsa mevcut akademisyenlerin ders yükü azalacak, bu akademisyenlere ders içeriklerinin hazırlanması, işitsel ve görsel materyallerin hazırlanması gibi yeni görevler verilebilecektir.

Türkiye'deki Farsça öğretimi konusunda çalışan hocaların, uzmanların kendi aralarında bir dayanışma, bir birliktelik, bir platform yoktur. Bu platformun oluşturulabilmesi ve dil öğretimine yönelik çeşitli sorunların tartışılabilmesi için düzenli toplantılar organize edilebilir. En iyi uygulamalar ve yöntemler üniversiteler arasında paylaşılmalıdır. Farsça bölümleri akademisyenlerinin, bölüm başkanları ve öğretmenlerinin öğretim sorunlarını tartışabilmek için her yıl toplantı yapmaları faydalı olacaktır.

*Farsça bölümleri akademisyenlerinin, bölüm başkanları ve öğretmenlerinin öğretim sorunlarını tartışabilmek için her yıl toplantı yapmaları faydalı olacaktır.*

## e. Müfredata İlişkin Öneriler

Derslerle ilgili beklenen uzun dönem çıktıları da kapsayan bir eğitim programı geliştirilmesi gereklidir. Hâlihazırda öğreticilerin haftalık derslerini işlediği, on dört haftaya bölünmüş bir taslak vardır. Her öğretici, girdiği derste kullandığı metni, ne amaçla kullandığını, ne kadarını kullandığını, hangi videoyu, hangi ses dosyasını kullandığını kaydederse o dersi başka hocaya devrederken de kullandığı bu dosyayla beraber devredebilir. Yeni gelen hoca da bu taslaklara eklemeler çıkarabilir. Dil öğretiminde öğreticiye ve öğreticinin yeterliliklerine fazlasıyla bağlı yöntem ve materyaller yerine, daha planlı, uyarlanabilir, şeffaf ve paylaşılabilir sistemler geliştirmek ve öğretim anlayışını bu yönde değiştirmek gerekmektedir.

Türkiye'de işin diğer bir boyutu, edebiyat boyutudur. Türkiye'de aktif olarak altı üniversitede yürütülen programın beş tanesi Fars Dili ve Edebiyatı üzerinedir. Bunların müfredatına bakıldığında, ders seçimleri boyutunda aslında ilk dört dönem hariç üst düzeyde verilen derslerin



*Farsça öğretiminde müfredat, İran'da konuşulan Farsça tek referans noktası olacak şekilde düzenlenmiştir. Tacik ve Afgan Farsçaları da mutlaka dikkate alınmalıdır.*

edebiyat dersi olduğu gözlemlenmiştir. İlk iki sene içinde edinilebilecek dil yeterliliklerinin öğrenciler açısından bu sahada çalışabilecek olan kişilere yetkinlik sağlayıp sağlayamadığı konusu tartışmalıdır.

Farsça öğretiminde müfredat, İran'da konuşulan Farsça tek referans noktası olacak şekilde düzenlenmiştir. Tacik ve Afgan Farsçaları da mutlaka dikkate alınmalıdır.

## **f. Dil Öğretim Yöntemlerine İlişkin Öneriler**

Farsça dil öğretiminde öncelik, bir yaklaşım ve yöntem belirlemektir. Her öğretim üyesinin kendine has yöntemlerle ders vermesi nedeniyle bir standart yoktur. Dünya çapında önemli dil öğretim merkezlerinde benimsenmiş olan iletişimci yaklaşıma göre geleneksel dil kalıplarından ve öğretim yöntemleri bir kenara

birakılarak dilin iletişime dayalı bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Dil öğretiminde işitsel görsel cihazların kullanılması, sınıfların oluşturulması, öğrencilerle derslerin bu şekilde işlenmesi gerekmektedir.

*Dil öğretiminde işitsel görsel cihazların kullanılması, sınıfların oluşturulması, öğrencilerle derslerin bu şekilde işlenmesi gerekmektedir.*

Konuşma derslerinde diyalog şeklinde hazır metinler kullanmak yaygınlıkla tercih edilen ancak verimsiz bir yöntemdir. Öğrencilerin geliştirebileceği alanların bulunmadığı, ezbere dayanan di-

yalog temelli metinlerde öğrencinin hikâyeyi kendi bilgi birikimine ve amacına göre şekillendirmesi mümkün olmaz. Bu, öğreticiyi de anlam ve kapsamdan ziyade çeviriyi ön plana almaya yöneltir.

Hazır diyalog metinleri kullanmak yerine konuşma derslerinde öğrenciyi bir hikâyenin başlangıcını vererek öğrenciden devamı getirmesini beklemek, ona rol vermek tercih edilmelidir. Hocanın başlattığı hikâyeye sı-



rayla diğer öğrencilerin katılımıyla ilerleyen bu yöntemler öğrencilerin ilgisinin artarak sınıfta aktif katılımın sağlanmasına fırsat tanır.

Konuşma becerisi üzerine yapılan bir iyi uygulama örneğinde öğrenciler önce, görseller üzerine konuşmaya teşvik edilir, daha sonra bu görsellere uygun bir metin beraberce oluşturulur. Bu metinle ilgili öğrenciler birer sunum yapar ve ancak dersin en sonunda kitabın ortaya koyduğu örnek metine dönülür. Bu yöntemde, otantik yani günlük yaşamda her an karşımıza çıkabilecek konulardan oluşturulan metinler kullanılmaktadır. Asıl amaçlanan öğrencilerin bu metinleri yeniden yazmalarıdır.

Bazı Batı ülkelerinde dil öğretimi konusunda pansiyon yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntemde, bir dili öğrenmeye giden öğrenci, dil derslerine devam ederken o dili konuşan bir ailenin yanında kalır. Bu şekilde dili altı ay gibi bir süre içinde akıcı halde konuşabilecek kadar öğrenmek mümkün olmaktadır. Farsça öğretiminde de toplum içinde yaşayarak öğrenme teşvik edilmelidir. Bu şekilde dili öğrenmek günlük Farsça konuşmayı öğrenmek konusundaki problemleri de çözebilir. Alternatif olarak, Türkiye’de okuyan altı bin civarındaki İranlı öğrencinin Türkiye’de Farsça öğrenenlerle etkileşime girmesi için fırsatlar ve imkânlar sunulabilir. İran Devrimi’nden sonra Türkiye’ye gelen ve gelmeye de devam eden 1 milyon İranlı halen çeşitli şehirlerde yaşamaktadır. Çok sayıda Afgan ve Tacik de vardır. Bu kişileri fiziksel olarak bir araya getirmek ya da internet üzerinden Türk ve İranlı öğrenci gruplarının birbiriyle iletişim kurması için alanlar ve olanaklar yaratılarak iletişimsel yaklaşımı destekleyen ortamlar oluşturulabilir.

---

*Bazı Batı  
ülkelerinde dil  
öğretimi konusunda  
pansiyon yöntemi  
benimsenmiştir.*

---



## g. Dijital Teknolojilerin Kullanımına İlişkin Öneriler

Daneşgah-e Peyam Noor (Payam Nur Üniversitesi), Loghatnameh Dehhoda Institute (Dehhoda Dil Öğretim Merkezi), Iran Language Institute (Kanun-e Zeban-e İran), Sa'adi Foundation (Sadi Farsça Öğretim Kurumu) gibi İran'da Farsçanın öğretimine yönelik çalışma ve yayın yapan kurumların geliştirdikleri dijital kaynaklardan yararlanılabilir. Örneğin Farsça kelimeleri öğrenmek için Sa'adi Foundation tarafından geliştirilen Mina adında oldukça yararlı bir mobil uygulama mevcuttur. Bu kaynak aktif şekilde bölümlerde kullanılabilir. Rosetta Stone, Busuu ve Learn101.org gibi kimisi paralı, kimisi ücretsiz olan çok sayıda platformda da Farsça dil öğretimi gerçekleştirilmektedir. Bu dijital kaynakların yoğun bir şekilde dil öğretimine dâhil edilmesi gerekir.

*Gelişen ve yaygınlaşan dijital materyallerin en önemlilerinden biri de çevrimiçi sözlüklerdir.*

Bunların yanı sıra Kırıkkale Üniversitesi Farsça Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde bazı araştırmacılar tarafından, doktora öğrencilerinin de tez çalışmalarının bir parçası olarak dâhil olabileceği dijital bir fiiller sözlüğü projesi planlanmıştır. Bu uygulama yoluyla eş anlamlı, zıt anlamlı ve yakın anlamlı 2000-3000 tane Farsça fiil, resimlerle de eşleştirilerek ve sorularla oyunlaştırılarak öğretilebilir.

Bu projelerin geliştirilebilmesi ve uygulanabilmesi için dil öğretiminde kullanılacak yazılımlar geliştirme konusunda deneyim sahibi, bilgisayar ve mobil teknolojilere hâkim kişilerin katkılarına ve yönlendirmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Gelişen ve yaygınlaşan dijital materyallerin en önemlilerinden biri de çevrimiçi sözlüklerdir. Her ne kadar klasik sözlüklerden kelime aramak öğrencide belirli dil yeteneklerini geliştirse de dijital sözlük kullanımının kısıtlanabilmesi mümkün değildir. Derste, özellikle de metin aktarımı yani Türkçeden Farsçaya çeviri derslerinde öğrencilerin cep telefonu ile dijital sözlük kullanmaları olağandır.



Öte yandan öğrencilere verilecek tavsiye, çeviri programlarını ya da çevrimiçi sözlükleri sözcüklerin doğrudan sözlük anlamlarını bulmak yerine çevrimiçi kaynakları kelimenin kullanımlarını öğrenmek için kullanmaları olmalıdır. Sözcüklerin cümle içinde nasıl kullanıldığını anlamak, ikincil anlamlarını görmek ve telaffuzunu öğrenmek için o sözcükle çevrimiçi arama yapıp çıkan cümleleri okumak ve videoları izleyip dinlemek daha faydalı olabilir.

Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerindeki yeni yüksek lisans ve doktora adaylarının araştırma ve tez yazma süreçlerinde dil öğretiminde dijital teknolojilerin kullanılması alanına yönlendirilmeleri de çok önemlidir. Müfredatın güncellenmesi ya da öğretim elemanı yetiştirilmesine yönelik önerilerin hayata geçirilmesinden önce bu alanda uzmanlar yetiştirebilmek de ancak bu şekilde mümkün olabilir.

İran'da yaygın olarak kullanılan bir mobil uygulama da Telegram'dır. Öğrencilerin bu uygulama yoluyla İranlılarla iletişim kurması teşvik edilebilir. Ayrıca Whatsapp ya da Telegram'da akademisyenler ile öğrencilerin dâhil edildiği, işitsel ve görsel materyallerin paylaşıldığı gruplar oluşturulabilir; bu grupların önerileriyle materyaller bir web platformuna aktarılıp herkesin kullanımına açık hâle getirilebilir.

Dijital kaynak oluşturmak için bölümler koordineli bir şekilde TRT ile iş birliği yapabilirler. Örneğin Farsça hikâye ve tiyatrolar basitten karmaşığa doğru sıralanarak TRT tarafından seslendirilip dijital ortama aktarılabilir. Farklı seviyeler için aynı cümle, üç farklı hızda okunarak kayıt yapılabilir. TRT'nin radyo tiyatroları Farsçaya çevrilebilir, çeşitli seviyelerde okutulup paylaşımına açılabilir. Herhangi bir akademisyenin kayda değer bulduğu herhangi bir metin kayıt altına alınarak ses dosyaları ortak bir platformda paylaşılabilir. Youtube'da

*Fars Dili ve Edebiyatı bölümlerindeki yüksek lisans ve doktora adaylarının araştırma ve tez yazma süreçlerinde dil öğretiminde dijital teknolojilerin kullanılması alanına yönlendirilmeleri çok önemlidir.*



Hafız'dan ya da Şehriyar'dan gazellerin okunduğu bir şiir kanalı oluşturulabilir.

İran'a gidecek turistlerin ya da öğrencilerin kullanımına yönelik, telefona ya da bilgisayara indirilebilen ve iki saate gözden geçirilebilecek bir "İran'da hayatta kalma kiti" hazırlanabilir.







LANGUAGE TEACHING AND  
LEARNING WORKSHOP

DİL ÖĞRETİMİ VE  
ÖĞRENİMİ ÇALIŞTAYI





